

P R O C E D U R A
ZARZĄDZANIA RYZYKIEM
W URZĘDZIE MIASTA KĘDZIERZYN-KOŹLE

Rozdział 1

Postanowienia ogólne

§ 1. Ustalona w niniejszym załączniku metodyka określa ogólne zasady wykonywania kontroli zarządczej w obszarze zarządzania ryzykiem, w Urzędzie Miasta Kędzierzyn-Koźle.

§ 2. Użyte w załączniku określenia oznaczają:

- 1) Procedura – Procedurę zarządzania ryzykiem w Urzędzie Miasta Kędzierzyn-Koźle;
- 2) Urząd, organizacja – Urząd Miasta Kędzierzyn-Koźle;
- 3) Prezydent Miasta – Prezydenta Miasta Kędzierzyn-Koźle;
- 4) komórka organizacyjna – wyodrębniony w strukturze organizacyjnej Urzędu Miasta Kędzierzyn-Koźle: wydział, biuro, samodzielne stanowisko, radca prawny zatrudniony w Urzędzie Miasta Kędzierzyn-Koźle na podstawie umowy o pracę, oraz Straż Miejską;
- 5) koordynator kontroli zarządczej – osobę zatrudnioną na stanowisku ds. kontroli zarządczej, której w indywidualnym zakresie zadań, obowiązków, odpowiedzialności i uprawnień przypisano zadania związane z koordynacją kontroli zarządczej w Urzędzie Miasta Kędzierzyn-Koźle, w tym systemu zarządzania ryzykiem;
- 6) oprogramowanie LKZ, Lex KZ – oprogramowanie firmy Wolters Kluwer Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie, pn. LEX Kontrola Zarządcza, wspierające jednostki sektora finansów publicznych w realizacji celów kontroli zarządczej przewidzianych w art. 68 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych¹;
- 7) plan działalności – rejestr rocznych celów strategicznych, celów operacyjnych i zadań, nie stanowiący planu w rozumieniu art. 70 ust. 1 ustawy o finansach publicznych;
- 8) cel strategiczny – zadanie Gminy określone przepisami prawa;
- 9) cel operacyjny – działanie lub przedsięwzięcie sformułowane w sposób mierzalny i osiągalny, którego realizacja służy osiągnięciu celu strategicznego;
- 10) zadanie – działanie, którego realizacja jest niezbędna dla osiągnięcia celu operacyjnego;
- 11) miernik realizacji celu – parametr oceny stopnia realizacji/wykonania celu operacyjnego;
- 12) właściciel zadania, właściciel ryzyka – kierownika komórki organizacyjnej Urzędu Miasta Kędzierzyn-Koźle, osobę zatrudnioną na samodzielnym stanowisku, w tym na stanowisku Radcy Prawnego, zatrudnionego w Urzędzie Miasta Kędzierzyn-Koźle na podstawie umowy o pracę;
- 13) ryzyko – możliwość zaistnienia negatywnego, niepożądanego zdarzenia, stanowiącego zagrożenie dla prawidłowego wykonania zadania bądź realizacji założonego celu, lub utratę pozytywnej możliwości osiągnięcia oczekiwanego efektu;

¹ Dz. U. z 2023 r., poz. 1270 z późn. zm.

- 14) identyfikacja ryzyka – ustalenie potencjalnego zagrożenia, jego przyczyny i źródła wystąpienia, dla wykonywanego zadania bądź założonego celu Urzędu Miasta Kędzierzyn-Koźle;
- 15) analiza ryzyka – ocenę zidentyfikowanego ryzyka pod kątem prawdopodobieństwa jego wystąpienia i skutku wywołanego jego zmaterializowaniem;
- 16) prawdopodobieństwo wystąpienia ryzyka – przewidywaną częstotliwość/możliwość wystąpienia ryzyka;
- 17) skutek wystąpienia ryzyka – przewidywany wpływ oddziaływania zaistniałego ryzyka na zadania bądź cele Urzędu Miasta Kędzierzyn-Koźle;
- 18) istotność ryzyka – punktową ocenę poziomu ryzyka ustaloną iloczynem prawdopodobieństwa wystąpienia danego zdarzenia oraz jego skutku;
- 19) mechanizm kontrolny – element systemu zarządzania, obejmujący rozwiązania organizacyjne, techniczne, prawne lub finansowe służące do ograniczenia poziomu ryzyka;
- 20) monitorowanie ryzyka – okresowe sprawdzanie stopnia wdrożenia i skuteczności zdefiniowanych dla określonego ryzyka mechanizmów kontrolnych, zaradczych oraz potwierdzenie poprawności/aktualności oceny czynników ryzyka, tj. jego istotności.

Rozdział 2

Cel i zakres regulacji

§ 3. Celem zarządzania ryzykiem jest w szczególności:

- 1) zapewnienie Prezydentowi Miasta informacji o zidentyfikowanych ryzykach oraz zagrożeniach dla realizacji celów i zadań organizacji;
- 2) zapewnienie właścicielom ryzyk możliwości skutecznego kontrolowania i zarządzania ryzykiem;
- 3) rozpoznanie obszarów narażonych na ryzyko korupcji i nadużyć oraz ograniczenie sytuacji sprzyjających działaniom korupcyjnym oraz brakowi bezstronności;
- 4) stworzenie możliwości przeciwdziałania wystąpieniu zdarzeń podnoszących poziom ryzyka lub wczesnego reagowania na nie;
- 5) poprawa jakości świadczonych usług i zwiększenia zadowolenia klientów Urzędu;
- 6) zwiększenie świadomości pracowników Urzędu na temat ryzyk oraz stosowanych mechanizmów kontroli.

§ 4. Przedmiotem zarządzania ryzykiem jest identyfikacja ryzyka oraz właściwe działania względem niego w celu zapewnienia realizacji zadań w sposób zgodny z prawem, efektywny, oszczędny i terminowy przy jasnym określeniu odpowiedzialności i ról osób zaangażowanych w funkcjonowanie systemu zarządzania ryzykiem w Urzędzie Miasta Kędzierzyn-Koźle.

§ 5. Przyjmuje się, że zarządzanie ryzykiem w organizacji dotyczy negatywnych aspektów ryzyka i koncentruje się na zapobieganiu potencjalnym szkodom oraz na ich ograniczaniu.

§ 6. Procedura zarządzania ryzykiem dotyczy wszystkich etapów wykonywania zadań w Urzędzie i odbywa się:

- 1) w powiązaniu z zadaniami komórek organizacyjnych;
- 2) w korelacji z procesem dotyczącym zarządzania ryzykiem zdefiniowanym w systemie zarządzania jakością Urzędu Miasta;
- 3) w ramach przypisanych obowiązków i odpowiedzialności.

§ 7. Czynności przewidziane w Procedurze zarządzania ryzykiem realizowane są z wykorzystaniem oprogramowania LEX Kontrola Zarządcza.

Rozdział 3

Odpowiedzialność w systemie zarządzania ryzykiem

§ 8. Właściciele zadań, w rozumieniu § 2 pkt. 12 załącznika, zobowiązani są do efektywnego zarządzania ryzykiem, a w szczególności do:

- 1) wyznaczania zadań, w co najmniej rocznej perspektywie;
- 2) identyfikacji ryzyk związanych z realizowanymi celami i wykonywanymi zadaniami;
- 3) dokonywania oceny ryzyk w terminach ustalonych przez koordynatora kontroli zarządczej oraz każdorazowo w przypadku zmiany któregokolwiek z czynników wpływających na istotność ryzyka;
- 4) projektowania adekwatnych do zidentyfikowanego ryzyka mechanizmów kontrolnych oraz monitorowania i oceny ich skuteczności;
- 5) monitorowania, w co najmniej półrocznym interwale, poziomu poszczególnych ryzyk;
- 6) informowania koordynatora kontroli zarządczej o zmaterializowanych ryzykach, zwiększeniu poziomu ryzyka oraz zidentyfikowaniu nowych ryzyk;
- 7) informowania podległych pracowników o zidentyfikowanych ryzykach i planowanym postępowaniem z ryzykiem dotyczącym podległego im obszaru działania oraz zapewnienia, by wszyscy pracownicy byli świadomi wagi procesu zarządzania ryzykiem;
- 8) dokonania podziału obowiązków i odpowiedzialności w zakresie zarządzania ryzykiem pomiędzy pracowników realizujących zadania komórki;
- 9) gromadzenia i przechowywania pisemnej dokumentacji z zakresu zarządzania ryzykiem.
- 10) współpracy z koordynatorem kontroli zarządczej

§ 9. Skuteczną i spójną realizację procedury zarządzania ryzykiem w organizacji zapewnia pracownik Urzędu zatrudniony na stanowisku ds. kontroli zarządczej – koordynator kontroli zarządczej.

§ 10. Koordynator kontroli zarządczej realizuje zadania związane z zarządzaniem ryzykiem, w szczególności polegające na:

- 1) weryfikowaniu wyników przeprowadzonej analizy/oceny zidentyfikowanych ryzyk oraz dostarczanych przez właściciela ryzyka informacji o wdrożonym sposobie reakcji na ryzyko;
- 2) udzielaniu wsparcia właścicielowi ryzyka w zakresie metodyki zarządzania ryzykiem i obsługi oprogramowania LKZ;
- 3) przeglądzie aktualizacyjnym dokumentacji dotyczącej procesy zarządzania ryzykiem;
- 4) generowaniu, w oparciu o bazę danych LKZ, zestawień i raportów dotyczących zidentyfikowanych w danym roku zagrożeń na poziomie organizacji i informowaniu o nich Prezydenta Miasta.

Rozdział 4

Wyznaczanie celów i zadań w organizacji

§ 11. Nadrzędnym celem działalności Urzędu Miasta Kędzierzyn-Koźle jest zgodne z obowiązującymi przepisami prawa, efektywne, oszczędne i terminowe wykonywanie zadań publicznych oraz profesjonalna obsługa interesantów, dla zaspokojenia zbiorowych potrzeb i zapewnienia trwałego rozwoju wspólnoty samorządowej miasta Kędzierzyn-Koźle.

§ 12. Cele strategiczne i operacyjne, określone przez kadrę kierowniczą Urzędu Miasta Kędzierzyn-Koźle, w ramach przyjętych planów, strategii oraz wieloletniej prognozy finansowej, agregowane są do bazy oprogramowania Lex KZ przez koordynatora kontroli zarządczej.

§ 13. Kierownicy komórek organizacyjnych ustalają w rocznej perspektywie zadania do określonych celów, w korelacji z zakresem działalności kierowanej komórki wynikającym z Regulaminu organizacyjnego Urzędu

Miasta Kędzierzyn-Koźle, założeniami planu finansowego, dyspozycjami realizacji zadań otrzymanymi od Prezydenta Miasta lub osoby przez niego upoważnionej. Formułując zadania należy zadbać, aby były one określone jasno i mierzalne, tzn. sformułowane w taki sposób, by można było liczbowo/wartościowo określić wskaźnik ich realizacji.

§ 14. 1. Kierownicy komórek organizacyjnych określają dla każdego celu operacyjnego miernik jego realizacji oraz planowany wskaźnik jego osiągnięcia na koniec roku.

2. Miernik powinien posiadać formę mierzalną (liczbową, wartościową) bądź inną logiczną (formalnie uzasadnioną), a planowaną wartość do osiągnięcia dla miernika należy zdefiniować w sposób umożliwiający ocenę stopnia realizacji zadania na każdym jego etapie.

§ 15. Właściciel zadania, w ramach sprawowanego nadzoru, w sposób ciągły monitoruje realizację zadań i ocenia możliwość osiągnięcia określonego miernika do celu.

Rozdział 5

Elementy składowe procedury zarządzania ryzykiem oraz metodyka ich realizacji

§ 16. Proces zarządzania ryzykiem w Urzędzie Miasta Kędzierzyn-Koźle składa się z następujących elementów:

- 1) identyfikacji ryzyka w odniesieniu do zdefiniowanych celów i zadań;
- 2) analizy/oceny istotności ryzyka;
- 3) określenia reakcji na poszczególne ryzyka;
- 4) monitorowania skuteczności wdrożonych mechanizmów kontrolnych dla poszczególnych ryzyk;

realizowanych kolejno w programie LKZ.

§ 17. 1. Właściciele zadań zobowiązani są dokonywać identyfikacji ryzyka w terminie do dnia 31 marca każdego roku.

2. Identyfikacji ryzyka należy dokonać uwzględniając następujące kryteria/kategorie:

1) finansowe:

- planowanie dochodów i wydatków,
- dostępność środków publicznych,
- dokonywanie wydatków i pobieranie dochodów,
- straty majątkowe (związane ze stratami finansowymi, które mogą być przedmiotem ubezpieczenia, np. ryzyko pożaru, powodzi, wypadku),
- zamówienia publiczne i zlecanie zadań publicznych (związane z podejmowaniem decyzji oraz udzielaniem zamówień publicznych lub zlecaniem zadań publicznych innym podmiotom, np. ryzyko naruszenia zasad, form lub trybu udzielania zamówień),
- odpowiedzialność finansowa (związana z obowiązkiem zapłaty kwot pieniężnych tytułem odszkodowań, odsetek, kosztów procesowych),
- realizacja programów współfinansowanych ze środków UE (zwroty, kary w wyniku nieprawidłowego wykorzystania środków UE),

2) zasobów ludzkich:

- personelu (związane z liczebnością i kompetencjami pracowników, szkoleniami, wprowadzaniem nowych zadań bez zabezpieczenia kadrowego),
- BHP (związane ze zdrowiem pracowników i wypadkami przy pracy),

3) ryzyko działalności:

- regulacji wewnętrznych (związane z istnieniem i adekwatnością regulacji wewnętrznych),
- organizacji i podejmowania decyzji (związane ze strukturą organizacyjną, oraz przekazywaniem obowiązków i uprawnień, zapewnienie terminowego ogłaszania aktów normatywnych, ryzyko nieprawidłowo wydanej decyzji),

- kontroli funkcjonalnej i samooceny (ryzyko nieskutecznych mechanizmów kontrolnych, ryzyko niedostatecznej kontroli),
 - informacji (związane z jakością informacji, na podstawie których podejmowane są decyzje, np. ryzyko braku komunikacji wewnętrznej i zewnętrznej),
 - reputacji (związane z reputacją Urzędu, np. ryzyko negatywnych opinii),
 - systemów informatycznych (związane z używanymi w Urzędzie systemami i programami informatycznymi oraz ochroną zawartych w nich danych, np. ryzyko awarii, ryzyko udostępnienia danych osobom nieuprawnionym, ryzyko modyfikacji danych, ryzyko utraty dostępu do danych),
- 4) ryzyko zewnętrzne:
- gospodarcze (związane z czynnikami ekonomicznymi np. kursami walut, inflacją),
 - środowiska prawnego (związane ze skomplikowaniem i zmianami prawa oraz niejednorodnym orzecznictwem).

§ 18. 1. Zidentyfikowane ryzyko należy poddać analizie mającej na celu określenie prawdopodobieństwa wystąpienia danego ryzyka i możliwych jego skutków w 5 stopniowej skali punktowej.
 2. Analizy ryzyka dokonują właściciele ryzyka przy użyciu oprogramowania LKZ.
 3. Ocena istotności ryzyka uzyskana w ramach macierzy – „5 x 5” – przyjmuje wartości punktowe w skali od 1 do 25, co przedstawia poniższa mapa ryzyk:

Mapa ryzyk

Skutek (wpływ na organizację)	5 - krytyczny	5	10	15	20	25
	4 – bardzo wysoki	4	8	12	16	20
	3 - wysoki	3	6	9	12	15
	2 - średnie	2	4	6	8	10
	1 - niskie	1	2	3	4	5
		1- prawie niemożliwe	2 – mało prawdopodobne	3 - możliwe	4 – bardzo prawdopodobne	5 – graniczące z pewnością
		<u>Prawdopodobieństwo</u>				

gdzie:

- ryzyko niskie,
- ryzyko średnie,
- ryzyko wysokie.

§ 19. 1. W Urzędzie Miasta Kędzierzyn-Koźle ryzyko klasyfikuje się w oparciu o wartości otrzymane w wyniku dokonanej oceny punktowej istotności przyjmując, że:

- ryzyko o istotności niskiej i średniej klasyfikuje się na poziomie akceptowalnym,
- ryzyko o istotności wysokiej klasyfikuje się na poziomie akceptowalnym warunkowo.

2. Na podstawie punktowej oceny ryzyka koordynator kontroli zarządczej, w formie rejestru ryzyka, dokonuje uporządkowania ryzyk wg poziomu ich istotności, wskazując:

- 1) w przypadku ryzyka **wysokiego** na konieczność uzyskania jego akceptacji przez Prezydenta Miasta, przy jednoczesnym zobowiązaniu właściciela ryzyka do wzmożonego nadzoru i ciągłego monitorowania skuteczności mitygantów ryzyka. Akceptacja ryzyka przez Prezydenta dokonywana jest na karcie informacyjnej ryzyka, stanowiącej wydruk z oprogramowania LKZ. Każda zmiana istotności ryzyka podlega zgłoszeniu koordynatorowi kontroli zarządczej za pośrednictwem oprogramowania Lex KZ. Akceptacja Prezydenta Miasta udzielana jest na wydruku „Ryzyko” z programu Lex KZ, zawierającym informacje o ryzyku wysokim;
- 2) w przypadku ryzyka **średniego i niskiego** na konieczność ciągłego monitorowania przez właściciela ryzyka oraz określenia działań/mechanizmów służących jego zredukowaniu.

3. Rejestr ryzyka sporządzany jest w programie LKZ i zawiera w szczególności:

- nazwę/opis ryzyka,
- właściciela ryzyka,
- datę zgłoszenia ryzyka,
- jednostkę/wydział zgłaszający ryzyko,
- kategorię ryzyka,
- cel strategiczny i operacyjny,
- istotność ryzyka,
- wartość punktową prawdopodobieństwa ryzyka,
- wartość punktową skutku ryzyka,
- mechanizmy kontrolne dla ryzyka.

4. Reakcja na ryzyko (mechanizm kontrolny), określająca optymalny sposób postępowania z ryzykiem, następuje poprzez wybór jednego z przedstawionych wariantów:

- 1) przeciwdziałanie ryzyku (redukowanie ryzyka) - podejmowanie działań pozwalających na ograniczenie ryzyka, np. dzięki wzmocnieniu mechanizmów kontroli wewnętrznej (procedur, wytycznych, zasad, nadzoru, itd.), z uwzględnieniem generalnej zasady, że ustalając i wdrażając te działania (mechanizmy kontrolne) zachować należy proporcję pomiędzy kosztami ich wdrożenia a skutkami wystąpienia danego ryzyka. Koszt zastosowania, wdrożenia mechanizmów kontrolnych nie powinien przekroczyć kosztów wystąpienia danego ryzyka. W rozumieniu niniejszego przepisu kosztem jest również utrata dobrego wizerunku Urzędu oraz koszty społeczne,
- 2) przeniesienie (transfer) ryzyka na inną instytucję, np. poprzez ubezpieczenie majątku;
- 3) przesunięcie w czasie (unikanie) ryzyka - zawieszenie działań skutkujących zbyt dużym ryzykiem;
- 4) tolerowanie (akceptacja) ryzyka - w przypadku, gdy koszty przeciwdziałania ryzyku jest wyższy niż koszt wystąpienia skutków związanych z ryzykiem.

5. Rejestr ryzyka podlega zatwierdzeniu przez Prezydenta Miasta Kędzierzyn-Koźle.

§ 20. 1. Zdefiniowane ryzyka oraz ustalone metody ich ograniczania są w Urzędzie na bieżąco monitorowane przez właścicieli ryzyk. Bieżące monitorowanie prowadzone jest w ramach zwykłej, powtarzalnej działalności Urzędu.

2. Monitoring systemu zarządzania ryzykiem w Urzędzie Miasta Kędzierzyn-Koźle dotyczy półrocznego interwału czasu, z zastrzeżeniem ust. 3, i przeprowadzany jest za pośrednictwem oprogramowania Lex KZ w terminach:

- za I półrocze – do końca lipca każdego roku,
- za II półrocze – do końca stycznia roku następnego.

3. Właściciel ryzyka o istotności na poziomie wysokim zobowiązany jest dokonywać jego monitoringu nie rzadziej niż raz na kwartał, w terminie do końca każdego kwartału, również w ramach oprogramowania Lex KZ.

4. Wyniki przeprowadzonego monitoringu koordynator kontroli zarządczej przedstawia Prezydentowi Miasta Kędzierzyn-Koźle w formie rejestru ryzyk i informacji o wprowadzonych w nim zmianach.

5. Koordynator jest zobowiązany do przeglądu informacji z monitorowania i w razie konieczności, we współpracy z właścicielem ryzyka, podejmuje czynności zmierzające do zarekomendowania Prezydentowi Miasta zmiany, przeprojektowania mechanizmów kontrolnych lub zmiany wariantu postępowania z ryzykiem.

6. Aktualizacja danych w rejestrze ryzyka może następować również doraźnie, w przypadku wystąpienia nieprzewidzianych, istotnych zdarzeń mających wpływ na realizację zadań i działalność organizacji.

§ 21. 1. Realizacja procedury zarządzania ryzykiem za poszczególne lata, w formie wydruków z systemu LKZ, stanowi dokumentację komórki, której dotyczy, i powinna być klasyfikowana i kwalifikowana zgodnie z przepisami w sprawie instrukcji kancelaryjnej, jednolitych rzeczowych wykazów akt oraz instrukcji w sprawie organizacji i zakresu działania archiwów zakładowych.

2. Zbiornicze rejestry ryzyk przechowywane są na stanowisku ds. kontroli zarządczej Urzędu Miasta, zgodnie z założeniami JRWA.

§ 22. Procedura nie ma zastosowania w zarządzaniu ryzykiem w obszarach: bezpieczeństwa i higieny pracy, informacji niejawnych, przetwarzania danych osobowych oraz bezpieczeństwa informacji.

Odpowiedzialny za sporządzenie:
Inspektor ds. kontroli zarządczej
Urzędu Miasta Kędzierzyn-Koźle
Grażyna Bartoszek (-)